

hører, kunde gaa ind paa en saadan Reform af Præsternes Lønning, at de sættes paa faste Penge-lønninger, maatte nødvendig være den, at disse Penge-lønninger maatte siges i og for sig at være, hvad jeg nu, efter min Maade at se Tingene paa, vil kalde passende og anstændige, men derhos navnlig ogsaa, at de Midler, som efter den hidtidige Ordning nu henligge til Geistlighedens Lønning, ogsaa omtrent i de store Træk, paa lige Maade for Fremtiden maatte finde en tilsvarende Anvendelse. Naar man vil have denne Reform gennemført, som nu har staaet paa Dagsordenen i en lang Række af Aar, tror jeg, at man bør ganske se bort fra paa samme Tid at ville ramme andre Formaal, og ikke blot dette bør man gjøre i Realiteten, men man bør ogsaa stille sig saaledes, at der ikke kan komme til at hvile nogen Mistanke om, at man forsølger andre Diemed end dem, der egentlig ligge for. Man har troet, jeg skal ikke sige med Rette eller Urette, at denne Sag, denne Reform af Geistlighedens Lønning havde saamange Venner, blandt Andet fordi man derigjennem troede at kunne berede Veien for en anden Reform, som i og for sig er en ganske anden end en Reform af Præstelønningerne. Jeg sigter til Reformerne af Tiendevesenet. Man har fremdeles undertiden ment, at denne Sag havde saa mange Venner, fordi man derigjennem isølge mere eller mindre klare Forestillinger havde den Tro, at der kunde indvendes Penge for Statskassen. Ligesom man maa fjerne den første Beskyldning, saaledes tror jeg ogsaa, at man virkelig, naar man er en Ven af Sagen selv, skal stille sig saaledes, at der ikke med Tyde kan reises den Anke, at man søger ikke blot at opnaa de Goder, som tilsigtes ved en Reform paa Præstelønningernes Omraade, men tillige tilsigter at vinde Penge for Statskassen. Saalænge man mistænkes for at forsøge Diemed af den sidst omtalte Bestaffenhed, er det min fulde og faste Overbevisning, at man ikke opnaar at faae gennemført en Reform af Præstelønningen. Man kan nu tvistes om, hvad der i og for sig maa siges at være en passende Løn for Præsterne. Flertallet har i Betænkningen opstillet en Beregning, som slutter med den Bemærkning, at Gjennemsnitslønningen for Præsteembæderne derefter vil blive henimod 4,000 Kr., nemlig 3,936 Kr. Jeg for mit Vedkommende skal nu erkende, at en saadan Gjennemsnitsløn for samtlige Præster her i Landet virkelig ikke vil kunne siges at være upassende lav; men hvad jeg derimod mener, er, at de Præmisser, hvorpaa dette Resultat er begrundet, ikke holde Stik. Jeg tror ikke, det gaar an at beregne en Nettoindtægt af 1,000 Kr. af den saakaldte Gjemmeindtægt, saaledes som den foreslaas ordnet efter Flertallets Forslag; jeg er overbevist om, at dette ikke vil holde Stik. Det hører imidler-

tid til de Detailler, paa hvilke jeg ikke skal komme nærmere ind; men maa man imidlertid reducere denne Gjennemsnitsindtægt, som er anslaaet til 3,900 Kr. eller lidt mere, jeg vil ikke sige med de fulde 1,000 Kr., som ere beregnede som Gjemmeindtægt, men med en større eller mindre Del deraf, saa vil ogsaa Gjennemsnitsindtægten, der er foreslaaet for Præsternes Lønning, gaa ned; og den vil da nærme sig et saadant Punkt, at jeg ikke vil føle mig saa tilfreds med den, som jeg vilde, dersom det virkelig var 4,000 Kr. Netto, der kunde siges at være Gjennemsnittet. Men hvad jeg her skal gjentage, er, at her kunne vi ikke blot indskrænke os til at anlægge en absolut Maalestok overfor, hvad der i og for sig maatte skjønnes at være passende; man kan nemlig ikke se bort fra det historiske Givne, saaledes som Forholdene nu en Gang have udviklet sig. Man kan ikke vente eller forlange at faae gennemført en Reform, hvorved betydelige Dele af Midler, som nu have henligget til et vist Diemed, skulde føres bort derfra og gaa over i den almindelige Statskasse. Det er, tror jeg, jeg tør sige, Noget, som Erfaringen viser, at man har faare liden Udset til at faae gennemført en Reform under saadanne Omstændigheder; men ser man hen til de Beregninger, som Udvalget har gjort, vil det ses, at man har beregnet den samlede Udgift til omtrent $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Naar derfra drages Gjemmeindtægterne, som jo ere omtrent 900,000 Kr., bliver Resultatet dette, at den Udgift, der foreslaas for Fremtiden til Landsbypræsterne — thi derom er ene Taler her — vil blive 2,650,000 Kr. med et rundt Tal. Da man nu imidlertid i Virkeligheden har til Disposition paa dette Omraade af de forhaandenværende Midler en 3 Millioner og 6 à 700,000 Kr., saa vil det med andre Ord sige, at det Forslag, som Udvalget flertal her stiller op, gaar ud paa, at man ved denne Leilighed vil inddrage i Statskassen til Fordel for denne og paa Geistlighedens Beføstning en 8 à 900,000 Kr. om Aaret. Dette tror jeg ikke kan anses for at være rigtigt, og jeg er overbevist om, at naar man stiller Sagen paa denne Maade, saa vil den Reform, som vi Alle ere enige om at ønske gennemført, støde paa uovervindelig Modstand. — Det, som nu maa være Formaalet, synes mig, er at opnaa det Gode, som vilde blive en Følge af en Omregulering af Lønningerne, mere Lighed mellem de forskjellige Præsters Indtægter, Afstæffelse af Offer og Accidenter og en saadan Ordning, at de idelige Forslyttelser paa Grund af Pengehensyn ikke bleve nødvendige længere osv.; fremdeles at Præsterne ikke saaledes som nu for en væsentlig Del skulle optages af Bekymringer og Ungstelser med Hensyn til deres store Udsættelse og saa fremdeles. Disse Goder ere i og for sig saa